

A d Quo vadis ČCE

Kriticky k zákonu č. 428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání... jsem se vyjádřil již v KR č.4/2013, takže nyní mohu upřít pohled k budoucnosti, jakou zmíněný zákon otevírá.

K mé církvi (ČCE) je zákon příliš velkorysý. Soudě podle svého (Poděbradského) seniorátu, některé sbory vymřou přirozenou cestou mnohem dřív, než skončí peníze od státu. Už teď je však zřejmé, že sbory s vlastním farářem budou skutečně výjimkou, sbory bez faráře budou udržovány (alespoň podle jména), dokud sestaví alespoň staršovstvo o šesti lidech. Je v tom hodně nostalgie po lidové církvi (Volkskirche). Tu sdílím i já. Naše potíže je v tom, že už nejsme lidovou církví, ale ani výběrovou (tou jsme nebyli nikdy). Zmenšováním lidové církve se z ní výběrová nestane. Je možné, že zůstanou porůznu rozptýlené hrstky věrných, kteří budou trvat na tom, že v neděli se chtějí sejít a slyšet slovo Boží? Pokud ano, pak si budou muset položit základní otázku: obejdeme bez farářů a bez kostelů?

Co se týče tradice písmáctví, nemyslím, že byla v ČCE nějak zvlášť zakořeněna. Osobně jsem za mého raného mládí znal jen jednoho jediného člena našeho maloměstského sboru, který sledoval text, na který farář kázal, z vlastní bible. Mnohem větší respekt tehdy měla slova faráře, zaštitěná autoritou, jíž požíval. Ale ani k tomu se dnes, z mnoha důvodů, vrátit nelze.

Velmi dobře také pamatuji hrdost na naše slavné profesory bohoslovecké fakulty. Dnes bych musel vysvětlovat, kdo vůbec na fakultě učí, a jsem si téměř jist, že by na jejich kázání přišli zas jen ti, co chodí vždycky. Tento výrazný sesun by si zasloužil zvláštní reflexe.

Miloš Rejchrt cituje ze Zásad ČCE z r.1968: „církve se opírá o rodiny jako o své pilíře“ a konstatuje, že dnes rodina, ani ta farářská, pilířem církve není. Zde je ovšem třeba rozlišovat, co vlastně Rejchrt kritizuje. Zdá se, že má na mysli rozpad klasické křesťanské rodiny, možná rozvody, druhá manželství a nepochybně volná soužití s přítelem či přítelkyní. Pak, lze skutečně říci, že evangelíci šli s duchem doby. Ještě na počátku „zlatých šedesátých“ se s jistou pýchou říkalo, že naše manželství jsou pevnější a rodiny spořádanější než je průměr ve společnosti a že by tedy socialistický stát nám měl být vděčen, neboť usiluje o totéž – jen s menším úspěchem. Nuže, pak by ale stačilo Zásady ČCE je doplnit s tím, že církve se jako o své pilíře opírá o rodiny, včetně neúplných či nijak nezformalizovaných svazků.

Mám ale za to, že ve skutečnosti se Rejchrt dotkl mnohem vážnějšího jevu. Jsou rodiny (a není jich málo), ve třetí či kolikáté generaci věrných evangelíků, jejichž dospělé děti už k církvi nic nepřitahuje, přičemž manželství těch dětí jsou monogamní, prostě - podle církevních kritérií - vzorná. Všimněme si: v křesťanských zásadách vychované děti už církve k ničemu nepotřebují! Ne že je zlákal neřesti „tohoto světa“, ale že církve jim nenabízí nic, co by jim k řádnému životu nějak chybělo. A toto je dle mého soudu hlavní příčinou, proč se naše kostely vyprázdnily.

Mám dojem, že tímto jevem trpí zejména protestantské církve kalvínského typu. Samozřejmě, že vše lze odbýt poukazem na to, že „víra je dar“, který rodiče dětem předat nemohou, mně to však připadá příliš pohodlné vysvětlení.

Od mládí jsme v kázáních slyšeli, že naše víra se má projevit především v praxi, v praktickém životě - jinak je mrtvá. Naprosto v pořádku. Ale jako příklad nám nebylo uvedeno nikdy nic jiného než řádný a spořádaný rodinný život! Vzorná rodina, toť evangelictví v praxi. Apoštol Pavel a pavlovské listy jakoby to jen potvrzovaly. Proč by tedy ti, co tak činí, měli chodit do kostela poslouchat, že tak mají činit?

V sekularizované podobě se však z toho stal kult rodiny, se všemi průvodními jevy a důsledky. A nemylme se! Navzdory tomu, jak dnešní rodiny vypadají - či právě proto - kult rodiny kvete ve společnosti stále víc a je podporován politiky všech barev, o různých expertech na šťastný a spokojený život nemluvě.

Nemáme-li v podstatě jiný cíl než většina populace, proč tu vlastně jsme? Abychom to, co chce celá společnost, zahalili do náboženského hávu a prezentovali jako vůli našeho Pána?

Co chci říci: jestliže se kdysi ČCE opírala o rodiny jako o své pilíře, pak kult rodiny ji silně vytuneloval.

Aby mi bylo rozuměno, nejsem proti tomu, aby církve dodávala státu či společnosti řádné a slušné rodiny. Jen se ptám, jakému státu? Jakémukoli. Jaké společnosti? Jakékoli, od otrokářské po tržní. O tom, jakému státu budou ty dobré rodiny nuceny se přizpůsobit, rozhodují mocné politické a ekonomické síly. Má to tak být - a to až do skonání „věku tohoto“?

Tím nechci říci nic jiného, než že sebevětší počet dobrých rodin ve společnosti nezaručuje změnu poměrů k lepšímu. Vládce tohoto světa je dovede zapojit do svých plánů a dobří lidé se pak masově podílejí na zlé věci.

Ten velký protivník Kristův by ale neměl zvládnout zapojit do svých plánů církve celou, ani tu naši ČCE ne. Vědět, že láká i nás, ale nenechat se jím ovládnout, to je úkol teologů, kazatelů, a všech vážně myslících členů ČCE. Pak teprve budeme vědět, jakými způsoby dnes léčit naši nemocnou společnost. Není to lehký úkol a scestí hrozí na každém kroku.

Před několika týdny jsem se zúčastnil seniorátní porady na téma „Budoucnost našich sborů a seniorátu“. Na čtyřicet lidí, odhodlaných to nevzdat, řešilo obtížný úkol. Lidí, kteří ještě před rokem sotva tušili, jaký dopad na sbory bude zákon mít. Jinými slovy: Quo vadis ČCE určila synodní rada a zákon, jak se budoucí překerní situaci přizpůsobit, už nechala na nich.

Heslem Jednoty bratrské ochranovské na r. 2013 bylo: Protož i Ježíš, aby posvětil lidu svou vlastní krví, vně za branou trpěl. Vyděmež tedy k němu ven z stanů, pohanění jeho nesouce. Neboť nemáme zde města zůstávajícího, ale onoho budoucího hledáme. Žd13,13-14. Hrozně rád bych věděl, jestli na to někdo kázal a co řekl.

Jan Kozlík